

Innehåll

Förord **SIDAN 10**

1

Guds generalplan: Kärleken

FRÅGA 1 TILL 21

i samarbete med Peter Schallenberg, Marco Bonacker och Nils Baer

Varför vi inte förstår Gud om vi inte vet att han är kärlek.

Varför vi behöver en "kärlekens civilisation",

och hur vi kan förändra världen med kärlek. **SIDAN 14**

Ur viktiga kyrkliga dokument **SIDAN 28**

2

Tillsammans är vi starka: Kyrkans sociala uppdrag

FRÅGA 22 TILL 46

i samarbete med Thomas Berenz och Christian Stoll

Varför ingen kan vara kristen på allvar utan att vara social.

Varför Kyrkan inte är något självändamål.

Varför hon kämpar för rättvisa för alla människor. **SIDAN 32**

EXKURS Nya medier

SIDAN 46

Ur viktiga kyrkliga dokument **SIDAN 54**

Unik och oändligt värdefull: Människan som individ

FRÅGA 47 TILL 83

i samarbete med Walter Schweidler, Anton Losinger och Marco Bonacker

Varför en människas värde inte kan mätas i pengar utan i hennes medfödda värdighet.

Varför mänskliga rättigheterna är lika fast grundade i både tron och förnuftet, och varför endast Gud kan skydda människor från att falla i varandras händer. **SIDAN 58**

EXKURS Personen i bioetiken

SIDAN 74

Ur viktiga kyrkliga dokument **SIDAN 84**

Det allmänna bästa, personalitet, solidaritet, subsidiaritet: Sociallärans principer

FRÅGA 84 TILL 111

i samarbete med Christoph Krauß och Joachim Hüpkas

Varför vi talar om att socialläran styrs av fyra grundläggande principer; hur de är etiskt försvarbara och tillämpas i praktiken. Och varför de är speciellt väl kvalificerade för att analysera och förbättra samhälleliga förhållanden. **SIDAN 90**

Ur viktiga kyrkliga dokument **SIDAN 110**

Samhällets fundament: Familjen

FRÅGA 112 TILL 133

i samarbete med Ursula Nothelle-Wildfeuer och Elisabeth Zschiedrich

Varför familjen är samhällets grundcell, vad familjen utgör för samhället, varför familjens livsstil är särskilt utsatt för faror (och inte bara idag), och varför den därför måste få ett särskilt skydd. **SIDAN 114**

Ur viktiga kyrkliga dokument **SIDAN 132**

Yrke och kallelse: Det mänskliga arbetet

FRÅGA 134 TILL 157

i samarbete med Arnd Küppers

Varför arbetet inte är en förbannelse, utan ett uttryck för mänskligt självförverkligande. Varför arbetet gör oss till Guds medarbetare.

Varför arbetet är för människan och inte människan för arbetet. **SIDAN 134**

Ur viktiga kyrkliga dokument **SIDAN 152**

7

Välfärd och rättvisa för alla: Det ekonomiska livet

FRÅGA 158 TILL 194

i samarbete med Hermann von Laer och Martin Schlag

Varför det ekonomiska livet har sina egna lagar. Varför ekonomiska aktiviteter bara är mänskliga om alla inblandade vinner någonting på dem. Varför det finns gränser även för marknaden, och hur vi kan bemöta globaliseringen. **SIDAN 156**

Ur viktiga kyrkliga dokument **SIDAN 180**

8

Makt och moral: Den politiska gemenskapen

FRÅGA 195 TILL 228

i samarbete med Markus Krienke och Christoph Böhr

Varför politiken behöver fundament, legitimitet, och ett etiskt ramverk för att vara människovänlig och användbar. Varför de kristna inte kan hålla sig utanför politiken. Varför de kristna står upp för frihet och rättvisa för alla. Och varför de för sitt eget bästa skall vara goda medborgare. **SIDAN 184**

Ur viktiga kyrkliga dokument **SIDAN 206**

9

En värld – en mänsklighet: Världssamfundet

FRÅGA 229 TILL 255

i samarbete med Gerhard Kruij, Julia Horstmann och Luisa Fischer

Varför de kristna måste bemöta en radikalt föränderlig värld med nya metoder. Varför de kristna har en speciell samhörighet med de fattiga, och hur vi kan organisera solidaritet och globalt samarbete. **SIDAN 208**

EXKURS Vad är fattigdom Sidan 117

EXKURS Nyttigheter som tillhör världssamfundet Sidan 221

Ur viktiga kyrkliga dokument **SIDAN 234**

Bevarandet av skapelsen: Miljön

FRÅGA 256 TILL 269

i samarbete med Markus Vogt och Bernhard Meuser

Varför de kristna har en speciell relation till naturen och miljön. Varför vi måste göra någonting nu för att skydda miljön och hitta ett hållbart sätt att använda naturresurserna. **SIDAN 236**

Ur viktiga kyrkliga dokument **SIDAN 248**

Att leva i frihet utan våld: Frid och fred

FRÅGA 270 TILL 304

i samarbete med Stefan Ahrens, Nils Baer och Cornelius Sturm

Varför vi behöver Gud för att kunna uppnå en bestående, grundläggande frid och fred. Varför Kyrkan måste vara fredsstiftare, och vad hon kan bidra med för nedtrappning av konflikter. Varför radikalpacifism inte löser konflikter, och när krig kan föras som en sista utväg. **SIDAN 250**

EXKURS Forskningens frihet och möjliga missbruk

Sidan 270

Ur viktiga kyrkliga dokument **SIDAN 272**

Personligt och samhälleligt engagemang: Kärlek i handling

FRÅGA 305 TILL 328

i samarbete med Elmar Nass, Bertram Meier och Anno Zilkens

Varför de kristna måste bli involverade, och när deras inblandning är nödvändig: I Kyrkan, samhället, vid sociala behov och samhälleliga konflikter, i partier och sammanslutningar. Varför de kristna har någonting att erbjuda sin samtid som ingen annan kan ge. **SIDAN 274**

Ur viktiga kyrkliga dokument **SIDAN 298**

Personregister **SIDAN 304**

Citerade bibelställen **SIDAN 307**

Sakregister **SIDAN 308**

Förkortningar **SIDAN 319**

Bildkällor, Tack till bidragsgivare **SIDAN 320**

Förord

Kära ungdomar!

Min föregångare, påve Benedictus XVI, gav er en ungdomskatekes, YOUCAT. Idag vill jag anförtro er en annan bok, DOCAT, som innehåller Kyrkans sociallära.

Verbet "göra" ingår i dess titel. DOCAT besvarar frågan: "Vad skall vi göra?"; den är som en användarmanual som först och främst hjälper oss att förändra oss själva med Evangeliet, och sedan vår närmaste omgivning, och slutligen hela världen. För med evangeliets kraft kan vi verkligen förändra världen.

Jesus säger: "Allt vad ni har gjort för en av dessa mina minsta bröder, det har ni gjort mot mig." Många helgon skakades i sitt innersta av detta avsnitt ur Bibeln. På grund av det förändrade Hl. Franciskus av Assisi hela sitt liv. Moder Teresa av Calcutta omvände sig på grund av dessa ord. Och Charles de Foucauld erkänner: "Det finns inga ord i Evangeliet som har haft större inflytande över mig och förändrat mitt liv djupare än dessa: 'Allt vad ni har gjort för en av dessa mina minsta bröder, det har ni gjort mot mig.' När jag tänker på att dessa ord kom från Jesu mun, från Guds eviga Ord, från samma mun som säger 'Detta är min Kropp, ... detta är mitt Blod ...', då förstår jag att jag är kallad till att framför allt söka och älska Jesus i dessa små, i de minsta."

Kära unga vänner! Det är bara hjärtats omvändelse som kan göra vår värld, som är full av terror och våld, mera människovänlig. Och det innebär tålmod, rättvisa, klokhed, dialog, integritet; solidaritet med offren, de behövande, och de fattigaste; gränslös hängivenhet, kärlek ända till döds för den andres skull. När ni har fått en ganska djup förståelse för detta, kan ni förändra världen som hängivna kristna. Världen kan inte fortsätta längs den väg den tar nu. Om en kristen i dessa dagar inte vill se de fattigaste bland de fattigas behov, då är han i praktiken inte en kristen!

Kan vi inte göra mer för att förverkliga denna kärlekens och rättvisans revolution i många delar av denna plågade planet? Kyrkans sociallära kan hjälpa så många människor! Under erfaren ledning av kardinalerna Christoph Schönborn och Reinhard Marx, började en grupp arbeta med att göra världens unga uppmärksamma på den katolska sociallärans befriande budskap. De samarbetade med berömda forskare, men också med unga människor, i detta projekt. Unga katolska kvinnor och män från hela världen skickade in sina bästa fotografier. Andra ungdomar diskuterade texten, kom med sina frågor och förslag, och såg till att texten är lättförstådd. Socialläran kallar detta för "deltagande"! Redan från början tillämpade gruppen alltså själv en av sociallärans viktiga principer i sitt arbete. Arbetet med DOCAT blev därför en strålande introduktion till kristet handlande.

Det vi idag kallar katolsk sociallära tillkom på 1800-talet. Med industrialiseringen uppkom en brutal form av

kapitalism: en sorts ekonomi som förstörde människor. Skrupelfria industrialister försvagade den utfattiga landsbygdsbefolkningen till den grad att de fick arbeta hårt i gruvor eller sjabbiga fabriker till svältlöner. Barnen såg inte längre något dagsljus. De skickades under jord likt slavar för att dra kolvagnar. Med stor hängivenhet erbjöd kristna dessa behövande hjälp, men de märkte att det inte var tillräckligt. Därför utvecklade de idéer för att bekämpa denna orättfärdighet även socialt och politiskt. Den grundläggande proklamationen av den katolska socialläran var och är faktiskt påve Leo XII:s encyklika år 1891, *Rerum novarum*, "Arbetarfrågan", angående det nya sociala problemet. Påven skrev klart och tydligt: "Att bedraga någon på hans rättmätiga lön, är en stor synd, som ropar på himlens strängaste straff." Med hela sin auktoritets tyngd, kämpar Kyrkan för arbetarnas löner.

Eftersom tidens behov krävde det, byggdes Katolska socialläran med åren ut alltmer och förfinades. Många människor debatterade om samhället, rättvisa, fred, och det allmänna bästa. De fann principerna om personalitet, solidaritet, subsidiaritet, som DOCAT, också, förklarar. Men denna sociallära kommer inte från någon särskild påve eller från någon särskild forskare. Den kommer från Evangeliets hjärta. Den kommer från Jesus själv. Jesus är Guds sociallära.

"En sådan ekonomi dödar", skrev jag i min apostoliska förmaning *Evangelii Gaudium*, eftersom denna exkluderande ekonomi och ojämlika inkomstfördelning fortfarande finns kvar, än idag. Det finns länder där 40 till 50 procent av de unga är arbetslösa. I många samhällen är äldre människor marginaliserade, eftersom de till synes inte har något "värde" och inte längre är "produktiva". Stora landområden är avfolkade eftersom jordens fattiga flyr in till slummen i storstäderna i hopp om att där finna något kvarlämnat som de kan överleva på. I områdena de flytt ifrån har den globaliserade ekonomins produktionsmetoder förstört strukturerna för det lokala jordbruket och ekonomin. Ungefär en procent av världens befolkning äger nu 40 procent av världens totala rikedomar, och 10 procent av världens befolkning äger 85 procent av tillgångarna. Cirka en procent av världen "ägs" å andra sidan av halva världens befolkning. Omkring 1,4 miljarder människor lever på mindre än en euro [ca 9 kr] per dag.

När jag nu inbjuder er alla till att verkligen lära känna Kyrkans sociallära, drömmer jag inte bara om grupper som sitter under träd och diskuterar den. Sådant är bra! Gör det! Men min dröm gäller någonting större: Jag önskar att jag hade en miljon unga kristna eller, ännu bättre, en hel generation, som är "levande exempel på socialläran" för sina samtida. Det enda som kan förändra världen är människor som med Jesus ägnar sig åt den, som tillsammans med honom går från utkanterna och ända in i mitten av smutsen. Gå in i politiken, också, och kämpa för rättvisa och människans värdighet, i synnerhet för de fattigaste bland de fattiga. Ni alla är Kyrkan. Se alltså till att denna Kyrkan omvandlas, att hon lever, för hon låter sig utmanas av ropen från de medellösa, av de utblottades vädjanden, och av dem som ingen bryr sig om.

Bli aktiva själva, också. När många blir det tillsammans, då kommer förbättringar att ske i världen och människor kommer att märka att Guds Ande verkar genom er. Och kanske kommer ni då att bli som facklor som gör vägen till Gud ljusare för dessa människor.

Och nu ger jag er alltså denna magnifika lilla bok, i hoppet om att den skall tända en eld inom er. Jag ber varje dag för er. Bed för mig, också!

Er tillgivne

Franciscus

påve Franciskus

6 november 2015